

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters), 16 mei 1951

Mede voor Minister Stikker.

Hieronder laat ik volgen politieke en militaire conclusies en voorstellen van het rapport van de herzieningscommissie van de RTC. Bedoeld rapport, dat 28 April jl. bij het nieuwe Kabinet werd ingediend en als zeer geheim geclassificeerd is, werd een mijner medewerkers vertrouwelijk ter inzage gegeven. Ik moge de grootst mogelijke geheimhouding verzoeken, in de eerste plaats, omdat Nederland uiteraard verondersteld wordt dit rapport niet te kennen en voorts om betrokken Indonesische relatie niet in grote moeilijkheden te brengen. Evenbedoelde gedeelten van het slothoofdstuk luiden vertaald:

1. Staatkundig terrein:

De conclusie uit het voorgaande is, dat de Unie juridisch niet in overeenstemming is met de huidige situatie van Indonesië. Op juridisch terrein kunnen wij vriendschappelijke betrekkingen met Nederland onderhouden en in incidentele gevallen kan door Indonesië en Nederland worden samengewerkt, maar Indonesië heeft voor deze samenwerking geen behoefte aan een Unieband. De vraag, of er politieke belangen zijn op grond waarvan de Unie ware te handhaven, hoewel aan haar voor Indonesië geen duidelijke behoefte bestaat, zal hieronder in beschouwing worden genomen. Eveneens zal hieronder worden nagegaan de procedure om de Unie teniet te doen, indien Indonesië heeft besloten, dat het met Nederland in Unieverband niet langer wenst samen te werken.

Wat betreft de consequenties van het opheffen van de Unie ten opzichte van de nationale claim van Indonesië met betrekking tot West-Irian: in de eerste plaats wordt de machts(verhouding) tussen de kolonie West-Irian en het Koninkrijk der Nederlanden hoe langer hoe lossen en wordt, nationale en internationale factoren in aanmerking genomen, de machts(verhouding) tussen dat gebied en de RI steeds nauwer; de Republiek, welke de soevereiniteit heeft aanvaard en erkend, wordt geacht daarvan draagster te zijn, zoals uiteengezet in juridisch, sociaal, economisch en defensiehoofdstuk; de maatregel om uit de Unie te treden zal door de wereld gewaardeerd worden als een daad van een democratische Pacificstaat, die op eigen kracht de vervulling van zijn nationale claim wil bereiken, namelijk zijn grondgebied bevrijden dwars tegen kolonialisme in, in het belang van West-Irian, waar de Nederlandse Regering op overduidelijk onrechtmatige wijze middels bezetting macht uitoefent.

2. Militair terrein:

Conclusies en voorstellen van de commissie op militair gebied zijn de volgende:

- A. Overeenkomst ter uitvoering van artikel 2 en 21 van het Uniestatuut: 7 en 8 moeten worden ingetrokken; artikel 12 behoeft nadere beschouwing teneinde de belangen van Indonesië op het gebied van scheepvaart en luchtvaart beter veilig te stellen in geval van oorlog of van gevaar. Uiteraard geldt bovengenoemde conclusie van de commissie alleen als het Uniestatuut en dan ook de bijlagen van kracht blijven en slechts worden herzien;
- B. De commissie stelt voor om artikel 8 lid 3 van de overgangsovereenkomst in te trekken of als niet meer van kracht te beschouwen, omdat de overgangperiode reeds is geëindigd.
- C. De Nederlandse militaire missie wordt nu nog als nuttig beschouwd vooral op het gebied van militaire scholing;
- D. Uit militair oogpunt gezien is de commissie van oordeel, dat er geen aanleiding is om de betrekkingen met Nederland op militair gebied te verbreken en in geval op grond van overwegingen van niet-militaire aard het Uniestatuut teniet dient gedaan, dan blijft het voor Indonesië toch nuttig om van de Nederlandse militaire missie gebruik te maken of van een

andere militaire missie, waarvan de komst zeker zal moeten zijn, voordat aan de Nederlandse militaire missie een einde wordt gemaakt.

E. De commissie is van mening, dat uit militair oogpunt gezien de huidige verhouding Indonesië-Nederland onze soevereiniteit niet aantast en onze ontwikkelingsmogelijkheden niet verminderd, terwijl zij anderzijds ons verscheidene voordelen geeft. Indien het evenwel op grond van overwegingen van niet-militaire aard nodig wordt geacht het Unieverband te verbreken dan zullen tussen Indonesië en Nederland twee overeenkomsten moeten worden gesloten:

1. een overeenkomst om aan leden van APRI de gelegenheid te geven gebruik te maken van opleidingscentra in Nederland;
2. een overeenkomst betreffende een militaire missie, die niet op de Unie is gebaseerd.

Het vorenstaande is op zakelijke overwegingen gebaseerd.

Wij hebben nu reeds geld uitgegeven om de militaire missie naar Indonesië te laten komen en om leerlingen naar Nederland te zenden; indien aan deze zaken thans een einde wordt gemaakt, dan zullen de daarvoor gedane uitgaven van verrichte arbeid voor niets zijn geweest. Daarom is het beter, dat de leerlingen in Nederland blijven en de Nederlandse militaire missie in Indonesië, in elk geval totdat deze uitgaven en dit werk duidelijk vruchten hebben afgeworpen. Aan de andere kant indien Nederland niet bereid is deze overeenkomsten aan te gaan wanneer het Uniestatuut wordt ingetrokken, terwijl men aan onze zijde deze intrekking blijft wensen, dan is voor opbouw van APRI nodig dat wij eerst moeite doen voor militaire deskundigen uit een ander land, alsmede voor een gelegenheid voor opleiding elders in het buitenland'.

Conclusies en voorstellen van de commissie op economisch, financieel, sociaal en cultureel gebied zal ik zo spoedig mogelijk doen volgen.